

Screentime u autistických dětí

Stanovení limitů pro čas strávený u obrazovky je rozumné, ale je to složitější než jednoduché pravidlo "jedna hodina denně".

Americká pediatrická akademie (AAP) uznává časové omezení, zejména pro věkovou skupinu 5-18 let.

Mayer a kol. vypracovali pokyny pro čas strávený u obrazovky pro autistickou mládež, přičemž zohlednili podněty od lékařů a pečovateli:

Pokyny pro čas strávený u obrazovky pro autistickou mládež:

1. Používání AAK a vzdělávací/terapeutický čas u obrazovky se "nezapočítávají" do celkového času stráveného u obrazovky.
2. Pokyny vycházejí z individuálních potřeb a vývoje, nikoli z chronologického věku.
3. Načasování používání obrazovky se liší, přičemž se doporučuje nepoužívat obrazovku během jídla, 1 hodinu před spaním a po spánku.
4. Cenná je důslednost, zejména ve dnech školního vyučování, s jasnými očekáváními sdělenými dětem.
5. Obsah by měl být přiměřený vývoji a měl by být monitorován z hlediska násilí.
6. Čas strávený u obrazovky by měl být příležitostí k interakci, přičemž je třeba si uvědomit rozdíly v interakci u dětí s autismem.
7. Vyvažujte čas strávený u obrazovky s volnočasovými aktivitami, které se netýkají obrazovky.
8. Monitorujte nadměrné využívání času u obrazovky s ohledem na změny v chování, fyzickém zdraví, spánku a duševní pohodě.

Vliv času u obrazovky na duševní zdraví dětí s autismem je diskutovaným tématem. Uvádějí se pozitivní účinky času stráveného u obrazovky, jako je podpora smyslové dysregulace a podpora celkové pohody. Média slouží jako účinný výukový nástroj a příležitost ke sblížení rodiny. Kvalitní vzdělávací obsah a služby založené na technologiích mohou být přínosem pro rodiny s omezenými možnostmi terapie. Čas u obrazovky může být pro rodiče také praktickou možností, jak zvládat stres a najít oddech. Přestože to přináší výhody, je zásadní sledovat možné negativní účinky a vyhnout se instrukcím, které vyvolávají stud.

Výzkumníci zdůrazňují nedostatečnost běžných instrukcí založených na délce času stráveného u obrazovky a zdůrazňují význam kvality před kvantitou.

Cardy, R., Smith, C., Suganthan, H., Jiang, Z., Wang, B., Malihi, M., Anagnostou, E., & Kushki, A. (2023). Patterns and impact of technology use in autistic children. *Research in Autism Spectrum Disorders*. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2023.102253>

Menezes, M., Pappagianopoulos, J., Cross, R., & Mazurek, M. O. (2023). Relations among screen time and commonly co-occurring conditions in autistic youth. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*. <https://doi.org/10.1007/s10882-023-09915-7>

Mayer, Y., Cohen-Eilig, M., Chan, J., Kuzyk, N., Glodjo, A., & Jarus, T. (2023). Digital citizenship of children and youth with autism: Developing guidelines and strategies for caregivers and clinicians to support healthy use of screens. *Autism*. <https://doi.org/10.1177/13623613231192870>

Stiller, A., Weber, J., Strube, F., & Mößle, T. (2019). Caregiver reports of screen time use of children with autism spectrum disorder: A qualitative study. *Behavioral Sciences*. <https://doi.org/10.3390/bs9050056>

Vývoj jazyka batolat v rámci vět

Struktura věty, nikoliv pouze průměrná délka výpovědi, má zásadní význam pro posouzení vývoje jazyka. Věty staví na základním vzorci podmět + přísudek.

Čtyři kroky k vývoji věty: -

Slova (1. krok): Děti se učí základní slovní zásobu názvů předmětů, předložek a přídavných jmen.

Slovesa (2. krok): Ve 24 měsících se objevují slovesa, která hrají klíčovou roli ve vývoji vět.

Dětské věty (3. krok): Ve 30 měsících se ve větách objevují předměty a slovesa, která tvoří základní strukturu věty.

Dospělé věty (4. krok): Do 36 měsíců se u dětí vytvářejí gramaticky správně utvořené věty s časováním.

Rozmanitost sloves je silným prediktorem gramatické složitosti. Pozdní nebo pomalý růst slovesné zásoby může naznačovat jazykové problémy. Přejít od slovních spojení k větám by měl zahrnovat různorodá spojení předmětu a slovesa. Posuzování a podpora rozmanitosti vět je pro gramatický vývoj zásadní.

„Strategie mluvení o hračkách“ vybízí rodiče k tomu, aby se zaměřili na hračky, používali názvy předmětů a vytvářeli momenty hodné komentáře, které zvyšují rozmanitost vět. Modelování a rozšiřování vět by mělo klást důraz na složitost a konkrétnost, nejen na délku.

„Strategie mluvení o hračkách“ vykazují slibné výsledky při zvyšování rozmanitosti vět a gramatického vývoje. Rámec zaměřený na věty může být použitelný pro děti s autismem, ale omezení studie zahrnují převážně bělošský, vysokoškolsky vzdělaný vzorek.

Strategie zahrnují rozhovor s hračkami, modelování vět se základní slovní zásobou a rozšiřování vět pomocí zpětné reflexe v další vývojové fázi.

lark-Whitney, E., Klein, C. B., Hadley, P. A., Lord, C., & Kim, S. H. (2022). Caregiver language input supports sentence diversity in young children with autism spectrum disorder. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*. https://doi.org/10.1044/2021_jslhr-21-00458 [available to ASHA members]

De Anda, S., Cycek, L. M., Durán, L., Biancarosa, G., & McIntyre, L. L. (2023). Sentence diversity in Spanish–English bilingual toddlers. *American Journal of Speech-Language Pathology*. https://doi.org/10.1044/2022_ajlogoped-22-00149 [available to ASHA members]

Hadley, P. A. (2020). Exploring sentence diversity at the boundary of typical and impaired language abilities. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*. https://doi.org/10.1044/2020_jslhr-20-00031 [open access]

Hadley, P. A., McKenna, M. M., & Rispoli, M. (2018). Sentence diversity in early language development: Recommendations for target selection and progress monitoring. *American Journal of Speech-Language Pathology*. https://doi.org/10.1044/2017_ajlogoped-17-0098 [available to ASHA members]

Hadley, P. A., Rispoli, M., & Holt, J. K. (2017). Input subject diversity accelerates the growth of tense and agreement: Indirect benefits from a parent-implemented intervention. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*. https://doi.org/10.1044/2017_jslhr-1-17-0008 [available to ASHA members]

Hadley, P. A., Rispoli, M., Holt, J. K., Papastratakos, T., Hsu, N., Kubalanza, M., & McKenna, M. M. (2016). Input subject diversity enhances early grammatical growth: Evidence from a parent-implemented intervention. *Language Learning and Development*. <https://doi.org/10.1080/15475441.2016.1193020> [open access]

Hadley, P. A., Rispoli, M., & Hsu, N. (2016). Toddlers' verb lexicon diversity and grammatical outcomes. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*. https://doi.org/10.1044/2015_lshss-15-0018 [available to ASHA members]

Hadley, P. A. (2014). Approaching early grammatical intervention from a sentence-focused framework. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*. https://doi.org/10.1044/2014_lshss-14-0017 [available to ASHA members]

Hadley, P. A., & Walsh, K. M. (2014). Toy talk: Simple strategies to create richer grammatical input. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*. https://doi.org/10.1044/2014_lshss-13-0055 [available to ASHA members]

Liu, H.-M., Tsao, F.-M., Lin, C.-Y., Rost, G., & Guo, L.-Y. (2023). Noun and verb lexicons differentially predict later grammatical development in Mandarin-speaking children with and without late language emergence. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*. https://doi.org/10.1044/2023_jslhr-22-00528 [available to ASHA members]

Role logopeda v managementu alergie na kravskou bílkovinu

ABKM se liší od laktóзовé intolerance, která zahrnuje imunologickou reakci organismu. Existují tři typy ABKM: IgE zprostředkovaná, ne-IgE zprostředkovaná a smíšená IgE a ne-IgE. Tyto typy se projevují různými příznaky, což ovlivňuje diagnostiku a léčbu.

Obecně se zdůrazňují zejména překrývající se příznaky poruch krmení/polykání a ABKM. Paddack a kol. zjistili, že 80 % kojenců s ABKM mělo orofaryngeální dysfagii.

Omari et al. objevili souvislost mezi ABKM nezprostředkovanou IgE a příznaky podobnými GERD.

Melkonian & DiMattia prezentovali případovou studii, která spojovala tichou aspiraci s ABKM nezprostředkovanou IgE.

Cehade et al. referovali o dlouhodobých potížích s krmením u dětí s anamnézou ABKM nezprostředkované IgE.

Diagnostiku a způsoby léčby ABKM, včetně vyloučení a opětovného zavedení mléčných výrobků, popsali Meyer et al.

Logopedi hrají zásadní roli při podpoře pacientů v diagnostickém a léčebném procesu, při přizpůsobování intervencí a spolupráci s lékařským týmem. Doporučení pro logopedy zahrnují katalogizaci příznaků, usnadnění doporučení na gastroenterologii, hodnocení změn v krmení/polykání a podporu pozitivního rozvoje dovedností v oblasti krmení. Pochopení vlivu ABKM na krmení a polykání pomáhá při poskytování účinné péče o kojence s těmito problémy.

Brückner, A., Funk-Wentzel, P., Kahle, J., & Hompes, S. (2023). Milk ladder as a therapeutic option for cow's milk allergy: Proposal for a step-by-step plan for cow's milk introduction in cow's milk allergy. *Allergologie Select*. <https://doi.org/10.5414/ALX02381E> [open access]

Cehade, M., Meyer, R., & Beaugard, A. (2019). Feeding difficulties in children with non-IgE mediated food allergic gastrointestinal disorders. *Annals of Allergy, Asthma & Immunology*. <https://doi.org/10.1016/j.anai.2019.03.020> [open access]

Melkonian, A., & DiMattia, M. (2016). Cow's milk protein allergy and pediatric dysphagia: A case study. Perspectives of the ASHA Special Interest Groups. <https://doi.org/10.1044/perspl.SIG13.10> [available to ASHA SIG members]

Meyer, R., Venter, C., Bognanni, A., Szajewska, H., Shamir, R., Nowak-Wegrzyn, A., Fiocchi, A., & Vandenplas, Y. (2023). World Allergy Organisation (WAO) Diagnosis and Rationale for Action Against Cow's Milk Allergy (DRACMA) guideline update–VII–Milk elimination and reintroduction in the diagnostic process of cow's milk allergy. *World Allergy Organization Journal*. <https://doi.org/10.1016/j.waojou.2023.100785> [open access]

Omari, T., Tobin, J. M., McCall, L., Savage, K., Ferris, L., Hammond, P., Kritas, S., Quinn, P., Abu-Assi, R., Moore, D., Davidson, G., Gold, M. & Heine, R. G. (2020). Characterization of upper gastrointestinal motility in infants with persistent distress and non-IgE mediated cow's milk protein allergy. *Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition*. <https://doi.org/10.1097/MPG.0000000000002600> [open access]

Paddack, A., Gibbons, T., Smith, C., Patil, S., & Richter, G. T. (2012). Food hypersensitivity and otolaryngologic conditions in young children. *Otolaryngology–Head and Neck Surgery*. <https://doi.org/10.1177/0194599812441573>

Vandenplas, Y., Bajero, K., Dupont, C., Eigenmann, P., Kuitunen, M., Meyer, R., Ribes-Koninckx, C., Salvatore, S., Shamir, R., & Szajewska, H. (2022). The cow's milk related symptom score: The 2022 update. *Nutrients*. <https://doi.org/10.3390/nu14132682> [open access]

Vandenplas, Y., Broekaert, I., Domellöf, M., Indrio, F., Lapillonne, A., Pienar, C., Ribes-Koninckx, C., Shamir, R., Szajewska, H., Thapar, N., Thomassen, R. A., Verduci, E., & West, C. (2023). An ESPGHAN position paper on the diagnosis, management and prevention of cow's milk allergy. *Journal of Pediatric Gastroenterology & Nutrition*. <https://doi.org/10.1097/MPG.0000000000003897> [open access]

Úvod do facilitativních jazykových technik

Logopedi běžně používají podpůrné jazykové techniky. Techniky jako komentování, označování, rozšiřování a přetváření jsou využívány denně. Dopad na děti se sluchovým postižením: Tyto techniky jsou přínosné pro malé děti se sluchovým postižením, pokud je používají jejich pečovatelé. Trénink pečovatelů je nezbytný pro zvýšení používání podpůrných jazykových technik.

Protokol tréninku pečovatelů: Protokol Brocka a Bass-Ringdahlové vedl ke zvýšení používání technik. Vedl k vývojově vhodným vokalizacím u batolat. Zvýšení používání strategií se udrželo i při následných sezeních.

Provádění školení pečovatelů: Školení se zaměřovala na konkrétní techniky. Probíhala ve formátu učení, modelování, trénování, cvičení a prohlížení. Jednotlivé kroky zahrnovaly výuku, modelování, trénování, cvičení a prohlížení.

Doba trvání a výběr technik: Každé školení trvalo 35 minut. Techniky byly vybírány podle jazykové úrovně dítěte. Techniky nižší úrovně byly určeny pro raná stadia komunikace, vyšší úrovně pro děti, které vytvářejí slova.

Zdroje pro pečovatele: Pečovatelé obdrželi PowerPoint s příklady. Byly poskytnuty možnosti procvičování s audio klipy. Další zdroje: Doporučení pro používání karet aktivit, letáků pro pečovatele a formulářů pro sebekontrolu z PC-Talk.

Přístup je přizpůsobitelný pro různé rodiny a komunikační modality. Celkově je školení pro pečovatele zaměřeno na zlepšení jazykového vývoje u dětí se sluchovým postižením.

Brock, A. S., & Bass-Ringdahl, S. M. (2022). Coaching caregivers of children who are deaf or hard of hearing. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*. <https://doi.org/10.1093/deafed/enac048>

Specifika dysfluencí v aktuálních studiích

- Náročné jazykové požadavky mohou přetížít kognitivní kapacitu u dětí. Zvýšené používání složitějšího jazyka může vést k poruchám řeči. Je proto vhodné zaměřit se na podporu rozvoje jazyka spíše než na odstranění neplynulostí.
- Dvojjazyčné děti mohou projevovat vyšší míru neplynulostí v obou jazycích. Logoped by měl zvážit jazykovou dominanci a posoudit plynulost v každém jazyce. Posouzení pro koktání je vhodné, pokud jsou splněna určitá kritéria.
- U autistických dětí se mohou objevovat atypické dysfluence, dysfluence na konci slov. Jako vždy je proto nutné definovat komunikační cíle na základě individuálních potřeb.
- Další studie se zaměřovaly na překrývající se charakteristiky mezi tikovými poruchami a koktáním. Motorické vzory připomínající tiky se mohou vyskytovat spolu s koktáním. Je vhodné identifikovat zkušenosti mluvčího po proběhlém tiky.
- Tumultus sermonis: Uvažujte o breptavosti, pokud jsou přítomny neplynulosti bez typických znaků koktání. Je možné sledovat rychlou řeč, nejasnou artikulaci a časté typické neplynulosti. Přístupy k léčbě koktání a breptavosti se liší.

Hodnocení a diagnostika koktání mohou být složité a komplikované. - Buďte soucitní a ochotní zdokonalit diagnózu s novými informacemi. - Zvažte spolupráci s profesionály z jiných oborů pro komplexní přístup.

Garbarino, J., & Ratner, N. B. (2023). Stalling for time: Stall, revision, and stuttering-like Nilles, C., Berg, L., Fleming, C., Martino, D., & Pringsheim, T. (2023). Developmental stuttering, physical concomitants associated with stuttering, and Tourette syndrome: A scoping review. *Journal of Fluency Disorders*. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2023.105992>

Oppenheimer, K. E., Lee, J., Huang, Y. T., & Ratner, N. B. (2023). Decontextualized utterances contain more typical and stuttering-like disfluencies in preschoolers who do and do not stutter. *Journal of Speech-Language-Hearing Research*. https://doi.org/10.1044/2023_JSLHR-23-00173

Rojas, R., Irani, F., Gusewski, S., & Camacho, N. (2023). A cross-sectional investigation of disfluencies in typically developing Spanish-English bilingual children. *Journal of Fluency Disorders*. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2023.105988>

Sutkowski, S., Scott, K. S., & Kisenwether, J. (2023). Comparative analysis of the temporal aspects of word-final disfluencies, stuttering-like disfluencies, and nonstuttering-like disfluencies. *Perspectives of the ASHA Special Interest Groups*. https://doi.org/10.1044/2023_PERSP-22-00209

Studie o programu Story Champs

Program Story Champs byl dříve zkoumán pro zlepšení vyprávění, porozumění čtení a psaní. Nová studie se zaměřila na slovní zásobu v rámci tohoto programu. Výzkumníci vytvořili 24 nových příběhů s akademickou slovní zásobou. Každý příběh obsahoval 2 cílová slova s významem, který lze odvodit z synonym a kontextových nápověd. Žáci se účastnili strukturovaných diskusí o významu slov a měli možnost cvičit každé slovo minimálně 8krát. Výsledky ukázaly významný růst slovní zásoby u 1. ročníků, kteří podstoupili intervenci, ve srovnání s kontrolní skupinou. Program Story Champs s důrazem na slovní zásobu byl úspěšný při zlepšení slovního učení u mladých žáků s narušeným vývojem řeči. Zatím není jasné, zda výzkumníci plánují aktualizovat program nebo jakým způsobem upravit zacházení se slovní zásobou.

Studie přispívá k rostoucí evidenci podporující začleňování slovní zásoby do terapie zaměřené na vyprávění- Intervence, které adresují více dovedností najednou, jsou cenné pro pracovníky v oblasti logopedie a vzdělání. Studie podporuje myšlenku, že izolovaná instrukce slovní zásoby nemusí být nezbytná, a kombinace s vyprávěním může být efektivní.

Spencer, T. D., Kirby, M. S., & Petersen, D. B. (2023). Vocabulary instruction embedded in narrative intervention: A repeated acquisition design study with first graders at risk of language-based reading difficulty. *American Journal of Speech-Language Pathology*. https://doi.org/10.1044/2023_AJLOGOPED-23-00004

Role logopedů při výuce gramotnosti

Logopedi mají klíčovou roli ve výuce gramotnostních dovedností. Mnoho dětí čelí výzvám v gramotnosti, často spojeným s deficitem ve struktuře jazyka. Předchozí diskuse zkoumaly intervence s vizuálními prvky a explicitní instrukcí struktury textu.

Nová intervence od Ewoldt & Byrne: Intervenční studie zaměřená na 10–11leté děti s dyslexií. Významné zlepšení se projevilo v psaní a identifikaci prvků po 10 lekcích. Limitací byla malá velikost studie a adaptace na virtuální výuku kvůli COVID-19.

Navzdory výzvám jsou principy intervence podporovány výzkumem a podrobné materiály jsou k dispozici. Studie zahrnuje detailní průvodce implementací, plány lekcí, grafické organizéry a hodnotící materiály. Další zdroje zahrnují tisknutelnou vysvětlující tabulku a prázdný grafický organizér.

Není jasné, zda je barevné kódování nezbytnou součástí intervence, ale důkazy naznačují, že časná rozpoznání barev prospívá učení. Barevné rozlišení prokázalo zvýšení výkonu u studentů se specifickými poruchami učení.

Pozitivní efekty mohou vycházet ze systematického propojení spíše než samotných barev. Předchozí studie naznačují pozitivní výsledky s alternativními metodami kódování (např. písmeny). Barevné kódování nemusí být vhodné pro studenty s vizuálními postiženími nebo barvoslepostí.

Ewoldt, K. B., & Byrne, S. R. (2023). Colour-cued paragraph writing instruction for students with learning disabilities. *Dyslexia*. <https://doi.org/10.1002/dys.1732>

Podpora silných stránek v raném věku u dětí s autismem

Zaměření na přístupy založené na silných stránkách v raném věku podporuje vývoj pozitivního sebepojetí u dětí s autismem. Nedostatek autentického zapojení může vést k maskování a významně negativním dopadům na duševní zdraví, ohrožujícím smysluplné vztahy pro autisty. Studie naznačují, že pochopením toho, co motivuje autistické děti k autentickému propojení již v mladém věku a poskytnutím správné sociálně emoční podpory ve škole, můžeme nastavit podmínky pro jejich úspěch.

Výzkum ukazuje, že sociální motivace je důležitým krokem k rozvoji funkční komunikace. Yu a kolegové zkoumali motivaci autistických předškoláků k hledání sociálního propojení ve svém každodenním životě.

U autistických dětí bylo ve srovnání s ostatními:

- Pravděpodobnější, že budou trávit čas samy.
- Propojení s menším okruhem lidí.
- Méně pravděpodobné, že budou smysluplně propojeny s ostatními při sociální hře.
- Autistické děti byly motivovány k zapojení se se svými rodiči, pokud jim bylo umožněno vybrat si „jak“ a „kdy“ u sociálních her.

Jak podporovat rodiče:

- Prozkoumat herní interakce, abychom zjistili, co rodiče již dělají pro podporu zapojení a pomohli jim naladit se na to, jak jejich dítě navazuje vztahy.
- Rozšířit nápady na to, jaké druhy sociální hry mohou být pro autistické děti zajímavější.
- Používat přístupy sociálně pragmatické, které podporují interakce mezi rodičem a dítětem a zaměřují se na pozorování zájmů dětí a reakce na sociální komunikaci a hru.

Další studie se zaměřila na to, zda jsou pozitivní vztahy mezi studenty a učiteli ochranným faktorem pro školou povinné autistické děti. Učitelé s větším výcvikem v oblasti autismu používali více pozitivních strategií odpovědi, měli blíže ke svým studentům na spektru a pozorovali větší studentovo pohodu ve třídě. Tyto výsledky přetrvávaly i v následujícím školním roce, i když mnoho dětí mělo nové učitele.

Podpora učitelů:

- Pomoci jim vyhnout se ableismu ve třídě a podporovat kulturu vzájemného porozumění odlišností.
- Podporovat učitele při vytváření inkluzivního, přístupného sociálního prostředí pro celou třídu
- Lepší porozumění různým sensorickým potřebám usnadňuje autistickým žákům prosazování svých zájmů a podporuje společné hledání řešení.

Podpora autistických dětí v projevování autentického sebevyjádření v prostředích podporujících neurodiverzitu vytváří pozitivní vztahy, které jsou základem pro jejich pohodu.

Losh, A., & Blacher, J. (2023). Promoting young autistic students' social functioning and engagement in the classroom: Positive response strategies and close student-teacher relationships. *Research in Autism Spectrum Disorders*. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2023.102225>

Yu, T.-T., Chen, Y.-W. R., Chen, C.-T., & Chen, K.-L. (2023). Motivation for real-life social engagement of preschool children with autism spectrum disorder: From the caregiver perspectives. *Research in Autism Spectrum Disorders*. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2023.102205>

Výzvy pro logopedy při práci s dětmi se zrakovým postižením

Standardní hodnotící a intervenční nástroje, často založené na zrakových podnětech, nejsou efektivní pro děti s ZP. Výzkum a možnosti profesního rozvoje pro logopedy pracující s komunikačními a současně zrakovými postiženími jsou nedostatečné.

Mnoho databází a výzkumníků zanedbává informace o stavu zraku ve svých datech. ASHA neshromažďuje informace o stavu zraku při shromažďování dat o dětech s poruchami komunikace. Děti s ZP často čelí kombinaci poruch, postižení a chudoby. Z důvodu těchto faktorů pak plyne omezený přístup k péči a profesionální podpoře.

Brouwer et al. (2023): Studie zjistila, že předškoláci s ZP (bez jiných diagnóz ovlivňujících zrak či komunikaci) mají 3x větší pravděpodobnost mít poruchy řeči nebo jazyka. Přítomno bývá také opoždění ve fonologických dovednostech ve srovnání s vrstevníky bez ZP. Z toho pak plyne vyšší pravděpodobnost života v chudobě a nižší vzdělání.

Kroky pro logopedy:

- Spolupráce s rodiči, lékaři a učiteli pro propojení rodin s rannými službami a zdroji.

- Zvláštní pozornost v poradních týmech při zmínkách o zrakových problémech.
- Zaměření na fonologické dovednosti a dovednosti s písmem při intervencích pro děti s ZP.
- Poskytnutí informací rodičům o časném vývoji komunikace, milníků a rizikových faktorech.
- Doporučení aktivit, jako jsou rýmovací hry, rozpoznávání písmen a psaní jmen (včetně Braillova písma nebo hmatových reprezentací).
- Spolupráce s oftalmology a oftalmopedy pro porozumění a podporu dětí s ZP.
- Zajištění povědomí o komunikačně souvisejících rizikových faktorech a doporučení rodinám pro sledování celkového vývoje, včetně dovedností řeči a jazyka.

<https://doi.org/10.1177/15257401231184419>

Význam orální hygieny

Studie zdůrazňuje význam ústní péče pro celkové zdraví a kvalitu života. Upozorňuje na obtíže starších dospělých při přístupu k profesionální ústní péči. Uznává klíčovou roli pečovatelů v zdravotním systému a zdůrazňuje potřebu podpory pečovatelů k prevenci vyhoření a prospěchu klientů.

Mnoho lidí s chronickým postižením je v oblasti orální hygieny závislá na pečovateli, ale pečovatelé mohou postrádat intuitivní znalosti o tom, co je a co není vhodné při ústní péči. Studie nastiňuje program pro dospělé s mentálním postižením v ústavních zařízeních. Program zahrnuje skupinová školení pokrývající orální anatomii, zdraví, hygienu a praktické sezení s materiály pro ústní hygienu. Čtyři následná setkání řeší specifické potřeby vycházející ze zdravotních stavů. Přizpůsobené strategie zahrnují polohovací techniky a zvládání obtížného chování během ústní péče. Výsledky po programu ukazují snížené hladiny plaku a zlepšené postupy ústní péče. Pečovatelé a jejich klienti hlásí výhody, jako je čerstvý dech a snížení krvácení dásní. Studie uznává potřebu dalšího výzkumu vlivu intervence na vnímání zátěže pečovatele. Podtrhuje důležitost pravidelné kontroly s pečovateli k zajištění účinnosti přístupu.

Lorena Rojo, B., Brown, S., Barnes, H., Allen, J., & Miles, A. (2023). Home-based oral health program for adults with intellectual disabilities: An intervention study. *Disability and Health Journal*.

Laryngofaryngeální Měření subjektivních pocitů (LUMP)

Vyvinuto Melanconem a kolegy jako 8bodové hodnocení z pohledu pacienta. Pacienti hodnotí svůj souhlas s tvrzením na 5bodové stupnici, kde 0 = Ne, tohle není problém, a 4 = Toto je významný problém. Průměrné hodnocení přes 8 bodů je považováno za abnormální a vyžaduje další zkoumání. Zahrnuje tvrzení, jako je pocit hrudky, něčeho zaseknutého v krku, uzavírání krku, otok krku, častý pocit dušení, stísněný krk, neustálá potřeba polykat a nepříjemné pocity v krku. Shires a Dewan zjistili, že 50 % pacientů s pocitem hrudky ve skutečnosti mělo lézi na hlasivkách nebo poruchu pohybu při laryngoskopii (dalších 50 % mělo normální laryngeální vyšetření). Akbaş a kolegové zjistili, že stížnosti na pocit hrudky jsou výraznější u jedinců s infekcí COVID-19 než u zdravých kontrol. Pocit se většinou po zotavení z COVID-19 ztratí, ale pokud přetrvává déle než měsíc, doporučují další hodnocení. Studie navrhuje použití LUMP jako součást komplexního hodnocení pacientů s nepříjemnými subjektivními pocity. Klade důraz na laryngeální vyšetření a zohledňování klinických rysů při plánování léčby. V případě trvajících příznaků se doporučuje další vyšetření. Spolupráce s odborníky ORL,

gastroenterology nebo jinými specialisty může být nutná, s přihlédnutím k možnosti funkčních poruch.

Akbaş, Y., Atalık, G., Yılmaz, M., & Bozdayi, G. (2023). Determination of the relationship between globus-type complaints and COVID-19 anxiety in adult cases with COVID-19. *Folia Phoniatrica et Logopaedica*. <https://doi.org/10.1159/000533564>

Hernandez, B. O., Russell, G. B., Wright Jr, S. C., & Madden, L. L. (2022). Normative value for the laryngopharyngeal measure of perceived sensation. *The Laryngoscope*. <https://doi.org/10.1002/lary.29764>

Dysfagie po diskektomii s fúzí (ACDF)

Krátkodobá mírná dysfagie (cca 3 měsíce) je po ACDF téměř nevyhnutelná v důsledku chirurgické retrakce hltanu, průdušnice, jícnu a měkkých tkání. Někteří pacienti zažívají přetrvávající dysfagii, a připravenost lékařsko-chirurgického týmu a pacienta/rodiny na tuto situaci je různá. Nijim et al. uvádí, že 35 % pacientů vykazuje "chronickou" dysfagii. Luan et al. zaznamenávají dysfagii 1 rok po operaci u 1,1 až 15,2 % pacientů, což naznačuje rozdíly ve definici 'chronické.'

Dokonce i krátkodobá dysfagie může mít zdravotní dopady (např. úbytek hmotnosti, infekce spojená s aspirací, kvalita života). Studie proto argumentuje pro zapojení logopeda, i když se očekává, že dysfagie s časem ustoupí.

Doba trvání onemocnění před operací predikuje dysfagii (delší doba zvyšuje šanci). Jedno- nebo víceúrovňová operace a délka operace ovlivňují riziko dysfagie. Oproti tomu preoperativní tracheální cvičení snižuje riziko postoperativní dysfagie.

Pacientem hodnocené metody (PROMs) jako EAT-10, Bazazova škála a HSS-DDI jsou užitečné při hodnocení závažnosti dysfagie, ale VFSS a FEES jsou přesnější než PROMs při diagnostikování dysfagie. Instrumentální hodnocení se doporučuje, pokud přetrvává preoperativní dysfagie nebo pokud se postoperativní dysfagie nezlepšuje. Účast logopedů je klíčová při screeningu, hodnocení a vzdělávání jak před operací, tak po ní.

Luan, H., Liu, X., Liu, K., Song, J., Peng, C., Sheng, W., & Deng, Q. (2023). Development and validation of a predictive model to evaluate the risk of dysphagia following anterior cervical discectomy and fusion. *Global Spine Journal*. <https://doi.org/10.1177/21925682231204160>

Efektivní diskurz při terapii afázie

Ultimátním cílem je zlepšit diskurz pro efektivní komunikaci. Diskurz je spontánní a složitý, což ztěžuje účinné měření.

Parametry pro Měření Dovedností v Diskurzu:

- Jádrový lexikon: odškrtávání klíčových slov při popisu obrázku nebo vyprávění příběhu.
- Počet slov za minutu: měří efektivitu diskurzu (méně než 100 slov za minutu může naznačovat afázii).
- Správné informační jednotky (CIUs): měří relevantní, srozumitelná a přesná slova přidávající nové informace.
- CIUs za minutu: měří efektivitu nových, na téma navazujících informací.
- Analýza hlavního konceptu: identifikuje hlavní subjekt, sloveso a případně objekt v konverzaci.

Měření Projevů Afázie:

- Jádrový lexikon, slova za minutu a CIUs/minuta jsou citlivé metody pro detekci mírné a těžké afázie.

Slova za minutu jsou citlivá na změny v léčbě jak u mírné, tak u těžké afázie. Metoda Alyahya et al. je spolehlivá bez kompletního přepisu, ale závislá na stimulu. Kontrolní seznamy, kritéria hodnocení a metriky lze použít pro vyprávění, popisy obrázků nebo postupy. AphasiaBank poskytuje volně stažitelné informace a normy pro různé příběhy, obrázky a postupy. Výzkum naznačuje, že vyprávění generuje robustnější vzorky spojené řeči než popisy obrázků a významné jsou zejména přísné, ale klinicky proveditelné způsoby měření terapeutických cílů delších než jedno slovo bez potřeby přepisu.

Alyahya, R. S. W., Conroy, P., Halai, A. D., & Lambon Ralph, M. A. (2021). An efficient, accurate and clinically-applicable index of content word fluency in aphasia. *Aphasiology*. <https://doi.org/10.1080/02687038.2021.1923946>

Brisebois, A., Brambati, S. M., Jutras, C., Rochon, E., Leonard, C., Zumbansen, A., Anglade, C., & Marcotte, K. (2023). Adaptation and reliability of the Cinderella story retell task in Canadian French persons without brain injury. *American Journal of Speech-Language Pathology*. https://doi.org/10.1044/2023_AJLOGOPED-23-00101

DeDe, G., & Hoover, E. (2021). Measuring change at the discourse-level following conversation treatment: examples from mild and severe aphasia. *Topics in Language Disorders*. <https://doi.org/10.1097/TLD.0000000000000243>

Program ClearSpeechTogether pro progresivní ataxii

Intenzivní terapie jako LSVT může být náročná kvůli nárokům na plánování schůzek. Lowit a kolegové představili ClearSpeechTogether, program trvající šest týdnů, zaměřený na principy hlasité a jasné řeči pro pacienty s progresivní ataxií.

Struktura Programu:

První dva týdny: Virtuální individuální terapeutické sezení (2x týdně) s cvičením doma dvakrát denně. Postup od prodlužování zvuku k jednotlivým slovům s důrazem na efektivní hlasové techniky a jasnou řeč.

Zbývající čtyři týdny: Denní virtuální schůzky vedené pacienty s rotující rolí „vedoucího“. Účastníci absolvovali zahřívací fázi pro prodlužování zvuků a obdrželi pracovní sešit s konkrétními úkoly. Pacienti postupně připravovali vlastní materiály pro nezávislé cvičení po intervenci. Sezení zahrnovala 20–30 minut cvičení ze sešitu a zbytek času na sociální interakce. Bylo podporováno pozitivní posílení a konstruktivní zpětná vazba. Logoped se účastnil skupinových sezení jednou týdně k monitorování pokroku a řešení potíží. - Terapeutické Zaměření pro Progresivní Ataxii:

- Nabádejte pacienty k důrazu na jasnou řeč s důrazem na přehnanou artikulaci.
- Rozehřívání hlasu s hlasitým a jasným prodlužováním hlásek, často na dlouhé samohlásky /a/ se změnami výšky hlasu.
- Postupujte hierarchicky, začleňujte témata zájmu.
- Integrujte cvičení se slovy, funkčními frázemi, větami, čtením textů, automatickou řečí a cvičením konverzace.

ClearSpeechTogether zlepšil srozumitelnost čtení, účast na komunikaci a sebevědomí. Srozumitelnost spontánní řeči zůstala nezměněná. Účastníci hodnotili sociální výhody, motivaci a zpětnou vazbu od vrstevníků jako cenné. Formát vedený pacientem poskytl další komunikační výhody. Předání kontroly pacientům může být klíčem k udržení intenzivních terapeutických přístupů a udržení motivace.

Lowit, A., Cox, J., Loucas, M., Grassly, J., Egan, A., van Brenk, F., & Hadjivassiliou, M. (2023). ClearSpeechTogether: a rater blinded, single, controlled feasibility study of speech intervention for people with progressive ataxia. *The Cerebellum*. <https://doi.org/10.1007/s12311-022-01462-9>

Hodnocení hlasu

Vzhledem k pandemii COVID-19 museli logopedové, kteří se specializují na hlas, přizpůsobit sběr hlasových dat na dálku. Někteří využívají aplikace jako VoiceEvalU8, Voice Analyst a VoiceTools pro sběr hlasových dat pro vzdálenou analýzu. Awan a kolegové zkoumali srovnatelnost hlasových nahrávek ze smartphone a standardních nahrávek. Zjistili, že i přes vliv zařízení, prostředí a vzdálenosti lze smartphone nahrávky využít k vysokokvalitnímu sběru hlasových dat.

Studie McKenna a kolegů ukázala, že doporučená akustická měření, jako je fundamentální frekvence, maximální fonační doba a CPP, nebyla ovlivněna přirozenými polohami smartphonu při nahrávání hlasu. Veltrup a kolegové pozorovali vliv úhlů nahrávání při vysokorychlostní videoendoskopii a stroboskopii. Upozornili, že při laryngoskopii může být symetrie hlasivek vnímána jako asymetrická nebo patologická, pokud není ideální úhel nahrávání kamery. Logopedi by měli nadále používat klíčová měřítka hlasových výstupů, sdílet své adaptace s kolegy a společně řešit případné překážky. Schopnost správně interpretovat, nikoli pouze provádět, laryngoskopická vyšetření z nás činí nezbytné členy týmů specializujících se na hlas.

Awan, S. N., Shaikh, M. A., Awan, J. A., Abdalla, I., Lim, K. O., & Misono, S. (2023). Smartphone recordings are comparable to “gold standard” recordings for acoustic measurements of voice. *Journal of Voice*. <https://doi.org/10.1016/j.jvoice.2023.01.031>
Estes, C. M., & Johnson, A. M. (2023). Practical considerations for instrumental acoustic and aerodynamic assessment of voice: discussion points from an open forum of clinicians. *Perspectives of the ASHA Special Interest Groups*. https://doi.org/10.1044/2023_persp-23-00039
McKenna, V. S., Roberts, R. M., Friedman, A. D., Shanley, S. N., & Llico, A. F. (2023). Impact of naturalistic smartphone positioning on acoustic measures of voice. *Journal of the Acoustical Society of America*. <https://doi.org/10.1121/10.0020176>

Podpora sebeprosazování autistických dětí

Přechody mohou být pro autistické jednotlivce v průběhu života obtížné, ať už jde o začátek předškolní docházky, změnu zaměstnání v dospělosti nebo jakoukoli jinou změnu. Podpora sebeprosazování umožňuje klientům samostatně rozhodovat a hájit své potřeby v novém prostředí. Digitální příběhy „Jsem“ byly vyvinuty jako prostředek pro účast autistických jednotlivců na rozhodování o vzdělání tím, že poskytují jejich pohledy a zkušenosti. Krátká videa (3–5 minut) ukazují, co jednotlivec rád dělá, jak komunikuje a jak interaguje s ostatními. Profesionálové, kteří jednotlivce dobře znají, spolupracují na vytváření těchto digitálních příběhů.

Studie zahrnovaly digitální příběhy během přechodu z předškolního vzdělávání na základní školu. Rodiče, učitelé a podpůrný personál uvedli, že digitální příběhy nabízejí holistický pohled na jednotlivce v porovnání s písemnými popisy. Digitální příběhy „Jsem“ představují platformu pro autistické hlasy, které jsou často vylučovány z rozhodování v oblasti vzdělávání.

Lewis-Dagnell, S., Burden, L., Marsden, K., Parsons, S., & Kovshoff, H. (2023). Using ‘I am’ Digital Stories to facilitate autistic young people to have a voice in their transition to adulthood. *Journal of Research in Special Educational Needs*. <https://doi.org/10.1111/1471-3802.12618>
Parsons, S., Ivil, K., Kovshoff, H., & Karakosta, E. (2020). ‘Seeing is believing’: Exploring the perspectives of young autistic children through Digital Stories. *Journal of Early Childhood Research*. <https://doi.org/10.1177/1476718x20951235>